

การส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนจากไม้เทพาโร กรณีศึกษาวังเทพาโร ตำบลเขากอบ
อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนจากไม้เทพาโร ชุมชนวังเทพาโร ตำบลเขากอบ อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง (2) ศึกษาหาแนวทางในการอนุรักษ์พันธุ์ไม้เทพาโร ชุมชนวังเทพาโร ตำบลเขากอบ อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง (3) ศึกษากระบวนการบริหารจัดการภูมิปัญญาผลิตภัณฑ์จากไม้เทพาโรของชุมชนตำบลเขากอบ อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ 1) นายเรวัตน์ ปานทน 2) นายจรูญ แก้วละเอียด 3) นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชม จำนวน 2 คน 4) ประชาชนบริเวณชุมชนไม้เทพาโร ตำบลเขากอบ จำนวน 2 คน เป็นการวิจัยรูปแบบที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนจากไม้เทพาโร ศึกษากรณีชุมชนวังเทพาโร ตำบลเขากอบ อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง คือ แบบสัมภาษณ์เป็นหลัก

ผลการวิจัยพบว่า จากการศึกษการส่งเสริม ผลิตภัณฑ์ชุมชนจากไม้เทพาโร ศึกษากรณีชุมชนวังเทพาโร ตำบลเขากอบ อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

- ภูมิปัญญาผลิตภัณฑ์ชุมชนจากไม้เทพาโร เป็นปรากฏเอกลักษณ์อย่างโดดเด่น ซึ่งยังคงเอกลักษณ์สืบเนื่องจนถึงปัจจุบันมีความสวยงาม ละเอียดอ่อนเป็นสินค้า OTOP ที่สร้างชื่อเสียงให้สินค้าไทยในระดับโลก
- ปลูกจิตสำนึกให้เด็กในชุมชนเพื่อส่งเสริมทางการศึกษา เป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาชุมชนในด้านจิตสำนึก ตระหนักถึงคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น

สมฤดี จันดี นักศึกษา

ดร.สุชาติ ศรียารัตน์ ประธานกรรมการ

ผศ.ดร.ปรัชญา ชุ่มนาเสียว กรรมการร่วม

ผศ.ดร.มุขมัทธิดิยาส ญาปริง กรรมการร่วม

ผศ.ดร.เชษฐ รัชดาพรธนาธิกุล กรรมการร่วม

บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระเรื่อง การส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนจากไม้เทพาโร กรณีศึกษาวังเทพาโร ตำบลเขากอบ อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง ซึ่งได้ผ่านการตรวจสอบเรียบร้อยแล้ว โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก คือ อาจารย์ ดร.สุชาติ ศรียารัตน์ 1.นักศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2.อาจารย์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง 3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง 4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง 5. รองศาสตราจารย์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) กล่าวในส่วนของวัตถุประสงค์ด้านเศรษฐกิจไว้ว่า เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เจริญเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ มั่นคงและสมดุล เสริมสร้างโอกาสการพัฒนาศักยภาพของคนในการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา และได้รับผลจากการพัฒนาที่เป็นธรรมและในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) โดยยึดหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาเป็นปรัชญานาทางการพัฒนาประเทศ พร้อมทั้งเน้น “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” และให้ความสำคัญกับการพัฒนาทุกด้าน “คุณภาพ” เพื่อนำมาซึ่ง “ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยทุกคน” โดยมีการเร่งฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศให้เข้มแข็ง และวางรากฐานการขยายตัวอย่างมีคุณภาพในระยะยาว ส่งเสริมให้ประชาชน ใช้จ่ายอย่างประหยัด และผลิตใช้ของภายในประเทศ (ที่มา :<http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=91> สืบค้น เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2554) โดยสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยคณะทำงานความสัมพันธ์กับ เครือข่ายภาคประชาชน ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะต่อ คณะรัฐมนตรี เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มีความเห็นว่าการดำเนินนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ และเพื่อการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรมและดำเนินการติดตามและประเมินผลเฉพาะโครงการ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์(OTOP)” ซึ่งมีการจัดตั้งขึ้นตั้งแต่ ปี พ.ศ.2544 และดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมทั่วทุกภูมิภาคทั่วประเทศ โดยโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เป็นโครงการที่รัฐบาลกำหนดขึ้นเพื่อต่อสู้กับความยากจน โดยมีแนวคิดในการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ของชุมชนบนพื้นฐานของภูมิปัญญาชาวบ้าน วัฒนธรรม ประเพณี และการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน และกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่คุณภาพ มาตรฐานตรงกับความต้องการของ ตลาดเพื่อก่อให้เกิดรายได้ของชุมชน (ที่มา : www.ryt9.com/s/ryt/161749 สืบค้นเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2554)

ภูมิปัญญา หมายถึง ความรู้ ความคิด ความเชื่อ ความสามารถ ความชัดเจนที่เกิดขึ้นในกลุ่มชนซึ่งได้มาจากประสบการณ์ที่สั่งสมไว้ใน การปรับตัวและดำรงชีพในสภาพแวดล้อม ทาง

ธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรมที่ได้มีการพัฒนาการสืบสานกันมา และเป็นความรู้ ความคิด ความเชื่อที่เป็นผลของการใช้สติปัญญาปรับตัวกับสภาวะต่าง ๆ ในถิ่นฐานที่ชุมชนชนนั้น ๆ ตั้งหลักแหล่ง อีกทั้งยังได้มีการติดต่อแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับกลุ่มชนอื่นๆ มีการรับหรือปรับเปลี่ยนนำมาสร้างประโยชน์หรือแก้ไขปัญหาได้ในสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรมของ กลุ่มชนนั้นๆ (บัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์ และเจษฎ์ โทณะวณิก, 2547: 5)

ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Traditional Knowledge) เป็นองค์ความรู้ที่พัฒนาขึ้นในบริบททางกายภาพและวัฒนธรรมของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนกับระบบนิเวศ มีการสืบทอดและพัฒนามาเป็นเวลานานร้อยนับพันปี และมีการปรับตัว และเปลี่ยนแปลงพัฒนาไปตามบริบททางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ภูมิปัญญาท้องถิ่นก่อกำเนิดขึ้นจากเครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคมและมีลักษณะเป็นองค์รวมรอบด้าน โดยมีอาจแยกส่วนต่าง ๆ ออกจากกันไปอย่างเด็ดขาด อย่างไรก็ตาม สามารถแบ่งแยกเพื่อการวิเคราะห์องค์ประกอบของภูมิปัญญาท้องถิ่นได้เป็น 4 ระดับ คือ องค์ความรู้ในเรื่องอาหารและยา องค์ความรู้ในเรื่องระบบการผลิต และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิปัญญาพื้นบ้านที่ปรากฏในรูปของความเชื่อ พิธีกรรม จารีต ประเพณี และวิถีปฏิบัติ และวิถีคิด (ยศ สันตสมบัติ, 2541: 5)

ภูมิปัญญาทำให้ชาติและชุมชนผ่านพ้นวิกฤติและดำรงความเป็นชาติ หรือชุมชนได้ภูมิปัญญาเป็นองค์ความรู้ที่มีคุณค่าและความดีงามที่จรโลงชีวิต และวิถีชุมชนให้อยู่ร่วมกับธรรมชาติและสภาวะแวดล้อมได้อย่างกลมกลืนและสมดุล ภูมิปัญญาเป็นพื้นฐานการประกอบอาชีพและเป็นรากฐานการพัฒนาที่เริ่มจากการพัฒนาเพื่อการพึ่งพาตนเอง การพัฒนาเพื่อการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และการพัฒนาที่เกิดจากการผสมผสานองค์ความรู้สากลบนฐานภูมิปัญญาเดิม เพื่อเกิดเป็นภูมิปัญญาใหม่ที่เหมาะสมกับยุคสมัย

ดังนั้น ภูมิปัญญาจึงมีคุณค่าไม่เพียงแต่ต่อท้องถิ่นและผู้คนเท่านั้น แต่ยังเอื้อประโยชน์อย่างใหญ่หลวงต่อการวางแผนพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน และมั่นคงต่อไป

เทพทาโร เป็นไม้มัจฉลพระราชทานประจำจังหวัดพังงา อยู่ในวงศ์ Lauraceae พบทั่วไปทุกภาคของประเทศ ภาคกลางและภาคตะวันออกเรียก เทพทาโร ภาคใต้เรียก จวง หรือจวงหอม ภาษายาวีเรียกมือแตกะมาง ภาคเหนือเรียก จะไคตัน จะไคหอม หรือพลูต้นขาว ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเรียก การบูร เทพทาโรเป็นไม้ยืนต้นขนาดกลาง ไม่ผลัดใบ เรือนยอดเป็นพุ่มกลีบทึบ สีเขียวเข้ม ลำต้นเรียบไม่มีพู่พอน เปลือกต้นสีเทาอมเขียวหรืออมน้ำตาล ค่อนข้างเรียบ แตกเป็นร่องยาวตามลำต้น เมื่อฉีกเปลือกออกจะมีกลิ่นหอม กิ่งมีลักษณะอ่อนเรียว เกลี้ยงและมักมีคราบขาว ใบเป็นชนิดใบเดี่ยว ออกเรียงสลับกัน เป็นใบรูปรีแกมรูปไข่ หรือรูปไข่แกมรูปขอบ

ขนาน เนื้อใบค่อนข้างหนา ผิวใบเกลี้ยง ท้องใบมีคราบขาว ปลายใบแหลม โคนใบแหลมและกลม ยาวประมาณ 7 - 20 ซม. ก้านใบเรียวยาวเล็ก 2.5 - 3.5 ซม. ดอกออกเป็นช่อ สีขาวหรือเหลืองอ่อนมี กลิ่นหอม ออกดอกตามปลายกิ่งเป็นกระจุกยาว 2.5 - 7.5 ซม. ก้านช่อดอกจะเรียวยาวและเล็ก มาก ผลมีขนาดเล็กและกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 7 มม. ผลอ่อนมีสีเขียว ผลแก่มีสี ม่วงดำ ก้านผลเรียวยาวประมาณ 3 - 5 ซม. ลักษณะเนื้อไม้ไม่มีสีเทาแกมน้ำตาล มีกลุ่มหอมฉุน มีริ้ว สีเขียวแกมเหลือง เนื้อไม้เป็นมันเลื่อมเสี้ยนตรง หรือสับสนเป็นคลื่นบ้างเล็กน้อยเหนียวแข็ง พอปประมาณ เลื่อย ไล้กับ ตบแต่งง่าย สารสำคัญในเนื้อไม้ จะพบ d - camphor ที่ใช้แทน sassafras ได้ดีให้น้ำมันที่มีสารหอม การขยายพันธุ์ไม้เทพทาโรที่นิยมปฏิบัติกันคือ การขยายพันธุ์ ด้วยการเพาะเมล็ดและการปักชำ

ต้นเทพทาโรเป็นไม้หอมที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ จึงสมควรที่จะปลูกสร้างสวนป่าไม้ เทพทาโรขึ้นในที่ที่มีความชุ่มชื้นเพียงพอเพราะเทพทาโรจะชอบขึ้นอยู่บนเขาในป่าดงดิบ พบมาก ที่สุดทางภาคใต้ อาจจะมีปลูกไต้หวันหรือปลูกเป็นไม้แซมสวนป่า น่าจะเจริญเติบโตดีกว่าปลูก เป็นไม้เบิกนำในที่โล่งแจ้ง

“ไม้เทพทาโร” หรือที่ท้องถิ่นเรียกว่า “ตะไคร้ตัน” ถือเป็นอีกหนึ่งสัญลักษณ์แดนใต้ของ ไทย ในอดีตจะขึ้นอยู่มากตามป่าดงดิบ ทว่า เมื่อความเจริญรุดเข้ามา ต้นเทพทาโรถูกโค่นทิ้ง จำนวนมาก เพื่อใช้พื้นที่ปลูกยางพาราและสร้างบ้านเรือนทดแทน เหลือเพียงต่อและรากฝังอยู่ใต้ ดิน

ปัจจุบัน ต้นเทพทาโรกลับมีจำนวนลดลงถูกโค่นทิ้งเป็นจำนวนมาก เนื่องจากมีการ ขยายพื้นที่เพาะปลูกยางพารา ปาล์มน้ำมัน และพืชเศรษฐกิจอื่นๆ เพิ่มขึ้นเหลือเพียงต่อและราก ของไม้เทพทาโรที่ฝังอยู่ในดิน ซึ่งส่วนที่เหลือเหล่านี้อาจรู้ค่าในสายตาคนทั่วไปที่พบเห็น แต่ไม่ใช่ สำหรับชาวบ้านในตำบลเขาขอบ อำเภอยะยง จังหวัดตรัง ได้เล็งเห็นคุณค่าของพืชท้องถิ่นชนิด นี้ด้วยการนำรากไม้เทพทาโรมาแกะสลักเป็นผลิตภัณฑ์สำหรับตกแต่งบ้านและเป็นสิ่งของที่ระลึก ด้วยฝีมือที่ประณีต สะท้อนให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ทำให้ผลิตภัณฑ์จากรากไม้เทพทาโรสร้าง ชื่อเสียงสำหรับจังหวัดตรังเป็นอย่างมากสำหรับกลุ่มหัตถกรรมแกะสลักไม้เทพทาโรที่มีชื่อเสียง ในจังหวัดตรัง ได้แก่ กลุ่มเยาวชนต่อต้านยาเสพติด ตำบลเขาขอบ อำเภอยะยง จังหวัดตรัง และยังได้รับให้เป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ประเภทศิลปะที่ประดิษฐ์และของที่ระลึก ของ จังหวัดตรัง ในอดีตมีคุณสมบัติพิเศษ คือ กลิ่นหอม ปัจจุบันนี้มีเพียงซากรากไม้ที่ฝังดินอยู่ใน บริเวณสวนยางพาราที่พบมากได้แก่บริเวณ ตำบลหนองปรือ อำเภอรังษำ จังหวัดตรัง และบริเวณ

ใกล้เคียง สรรพคุณและคุณประโยชน์ อดีตชาวบ้านมักตัดไม้มาแปรรูปสร้างบ้าน สามารถป้องกัน
ตัวเรือด ตัวไร มอด มด ปลวกและแมลงต่างๆ ได้ หรือทำหมอนรถไฟ และแกะสลักพระพุทธรูป
นอกจากนี้ ยังเป็นพืชสมุนไพร เปลือกและเนื้อไม้ใช้ต้มกินแก้ลม อาเจียนลงท้อง ท้องร่วง อหิวาต์
ไข้ป่า ยอดอ่อนทำผักจิ้ม ช่วยระบาย

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงต้องการทราบว่า ตำบลเขากอบ อำเภอห้วยยอด
จังหวัดตรัง มีภูมิปัญญาท้องถิ่นและชุมชนได้ดำเนินการเพื่อหาสร้างความยั่งยืนและมั่นคงแก่ภูมิ
ปัญญาท้องถิ่น ดังนั้น จึงสมควรทำการศึกษาวิจัยการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนจากไม้เทพธาโร
ศึกษากรณีชุมชนวังเทพธาโร ภูมิปัญญาท้องถิ่นจังหวัดตรัง เพื่ออนุรักษ์และส่งเสริมให้ภูมิปัญญา
ท้องถิ่นให้คงอยู่คู่กับจังหวัดตรังอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนจากไม้เทพธาโร ชุมชนวังเทพธาโร ตำบลเขากอบ
อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง
- 2) ศึกษาหาแนวทางในการอนุรักษ์พันธุ์ไม้เทพธาโร ชุมชนวังเทพธาโร ตำบลเขากอบ
อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง
- 3) ศึกษากระบวนการบริหารจัดการภูมิปัญญาผลิตภัณฑ์จากไม้เทพธาโรของชุมชนตำบล
เขากอบ อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนจากไม้เทพธาโร ศึกษากรณีชุมชน
วังเทพธาโร ตำบลเขากอบ อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง

ขอบเขตด้านพื้นที่และประชากร

สถานที่ คือ ตำบลเขากอบ อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง

ผู้ให้ข้อมูล คือ

- 1) นายเรวัตน์ ปานทน
- 2) นายจรูญ แก้วละเอียด
- 3) นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชม
- 4) ประชาชนบริเวณชุมชนไม้เทพธาโร ตำบลเขากอบ อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ตั้งแต่วันที่ 21 กรกฎาคม 2561 - 25 ตุลาคม 2561

รูปแบบการวิจัย

รูปแบบที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนจากไม้เทพธาโร
ศึกษากรณีชุมชนวังเทพธาโร ตำบลเขากอบ อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง คือ แบบสัมภาษณ์เป็น
หลัก

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ บุคคลที่อยู่ในพื้นที่ ตำบลเขากอบ อำเภอห้วยยอด
จังหวัดตรัง จำนวน 6 คน

- 1) นายเรวัฒน์ ปานทน
- 2) นายจรูญ แก้วละเอียด
- 3) นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชม 2 คน
- 4) ประชาชนบริเวณละแวกใกล้เคียง 2 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีในการสร้างผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่สินค้า
โอท็อป ระดับ 5 ดาว

- 1) ด้านความเข้มแข็งของชุมชน
 - ภาวะผู้นำชุมชน
 - สภาพชุมชน
 - ความเชื่อมั่นในศักยภาพของคนในชุมชน
- 2) ด้านการบริหารจัดการ
 - บุคลากร
 - งบประมาณ
 - ทรัพยากรหรือวัตถุดิบ
- 3) ด้านสังคมและจิตวิทยา
 - แรงจูงใจ
 - ภูมิปัญญาท้องถิ่น
 - กฎหมาย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยและศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบ สัมภาษณ์ (Interview) ในรูปแบบการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อศึกษาการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนจาก ไม้เทพธำโร ศึกษากรณีชุมชนวังเทพธำโร ตำบลเขากอบ อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง

การสร้างเครื่องมือวิจัย

การสร้างเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารรายงานผลการวิจัย บทความต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยการเก็บรวบรวม ข้อมูลจากเอกสารรายงานผลการวิจัย บทความต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์ ชุมชน และปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดการ

2. ออกแบบประเด็นคำถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการกลุ่ม

3. นำข้อมูลที่ได้จากการจัดสนทนากลุ่ม(Focus Group) มาสังเคราะห์เนื้อหาประเด็นที่จะ ใช้สร้างแบบสอบถาม ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์และตัวแปรที่ใช้ศึกษา เกี่ยวกับการบริหารจัดการ กลุ่มธุรกิจชุมชน โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการ การบริหารจัดการกลุ่ม ลักษณะคำถามเป็นแบบประเมินค่า (RatingScale)โดยแต่ละคำถามจะมี คำตอบให้เลือก 4 ระดับ คือ มีผลมาก มีผลปานกลาง มีผลน้อย และไม่มีผล

4. นำร่างแบบสอบถามที่ร่างขึ้น เสนอประธานกรรมการที่ปรึกษาและกรรมการที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบและปรับแก้ตามคำแนะนำเพื่อความสมบูรณ์ของเนื้อหา รวมทั้งการใช้ภาษาที่ เหมาะสม

5. นำแบบสอบถามฉบับที่ปรับปรุงจากข้อเสนอแนะของประธานกรรมการที่ปรึกษา และ กรรมการที่ปรึกษาแล้วสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ด้วยการหาดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ที่ วัด (Index of Item – Objective Congruence:IOC) จำนวน 3ท่าน ดังนี้

6. นำผลการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญมาหาดัชนีที่สอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับ วัตถุประสงค์(IOC:Index of Item – objective Congruence) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนี ความสอดคล้องตั้งแต่0.89ขึ้นไปคัดเลือกข้อคำถามไว้ได้55 ข้อพร้อมทั้งแก้ไขปรับปรุงข้อคำถามที่ คัดเลือกไว้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

7. นำข้อคิดเห็นและคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปปรึกษาอีกครั้ง เพื่อดำเนินการแก้ไขข้อ คำถามก่อนนำไปทดลองใช้ (try out)

8. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบแก้ไขไปหาความเชื่อมั่น โดยนำไปทดลองใช้(try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่ประชากร แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น(Reliability) ของ

แบบสอบถามทั้งฉบับด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Oronbach) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติ ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.909 ซึ่งจัดว่าแบบสอบถามฉบับนี้มีค่าความเชื่อมั่นในระดับดีเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

9. นำแบบสอบถาม ใช้ในการวิจัยกับกลุ่มประชากรโดยผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลจากผู้แทนกลุ่มที่ประธานหรือกรรมการกลุ่ม และในการเก็บแบบสอบถามผู้วิจัยเก็บได้ 90 เปอร์เซ็นต์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ โดยลงพื้นที่ด้วยตนเองดำเนินการสัมภาษณ์แบบเฉพาะเจาะจง จดบันทึก และบันทึกเสียง ตลอดจนการสังเกตเชิงประจักษ์ (ตั้งแต่วันที่ 21 กรกฎาคม 2561 ถึง วันที่ 20 ตุลาคม 2561)

วิธีการศึกษา

1. ศึกษาค้นคว้าข้อมูล

1.1 จากข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศิลปหัตถกรรมการแกะสลักไม้ ข้อมูลจังหวัดตรัง อำเภอห้วยยอด และวิถีชีวิตความเชื่ออาชีพการทำมาหากินความเป็นอยู่ คุณค่าความงามที่แทรกแนวคิดในการสร้างสรรค์ภูมิปัญญากระบวนการผลิตศิลปหัตถกรรมการแกะสลักไม้ การสืบทอดภูมิปัญญาศิลปหัตถกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชนจากไม้เทพธาโรและการบริหารจัดการ

1.2 จากข้อมูลปฐมภูมิ(Primary Source) ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างประชากรในประเด็นของวิถีชีวิตชุมชน ภูมิปัญญากระบวนการผลิตศิลปหัตถกรรม การผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชนจากไม้เทพธาโรในด้านภูมิปัญญาการเลือกวัสดุ ภูมิปัญญากระบวนการสร้างสรรค์ และภูมิปัญญาด้านรูปแบบศิลปหัตถกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชนจากไม้เทพธาโรได้ดังนี้

1. รูปแบบความสัมพันธ์กับธรรมชาติ

2. รูปแบบความสัมพันธ์กับ การดำรงชีวิต

3. รูปแบบความสัมพันธ์ศิลปหัตถกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชนจากไม้เทพธาโรกระบวนการบริหารจัดการการผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชนจากไม้เทพธาโรจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interview) ผู้ให้ข้อมูลหลัก(Key Information)ประธาน รองประธาน กลุ่มผู้นำและสมาชิกภายในกลุ่มผลิตภัณฑ์ไม้เทพธาโร

และสังเกตแบบมีส่วนร่วม เกี่ยวกับกระบวนการผลิต ศิลปะหัตถกรรมการผลิตภัณฑ์ชุมชนจากไม้
เทพธำโรการสืบทอดภูมิปัญญาศิลปหัตถกรรมการผลิตภัณฑ์ชุมชนจากไม้เทพธำโรรวมถึงการ
บริหารจัดการภายในชุมชน

2. เก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิครั้งที่ 1 โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth
Interview) ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

3. จัดระเบียบข้อมูลและประเมินผลการเก็บข้อมูลทุติยภูมิและข้อมูลปฐมภูมิเพื่อหาความ
บกพร่องและไม่สมบูรณ์ของข้อมูลประเด็นของเรื่องราวที่จะต้องเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

4. เก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิครั้งที่ 2 เป็นการรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก
ผู้ให้ข้อมูลหลักและการสังเกตแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้ข้อมูลมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นเพิ่มเติมจาก
ครั้งที่ 1

5. จัดระเบียบข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิครั้งที่ 2 เป็นการนำข้อมูลที่ได้
ระเบียบไว้ในข้อ 2 หรือการเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสังเกตแบบมี
ส่วนรวม ในครั้งที่ 1 มาผนวกกับครั้งที่ 2 เพื่อให้ข้อมูลทั้งหมดเป็นหมวดเดียวกัน

6. วิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำหมวดหมู่ข้อมูลมาสร้างเป็นข้อสรุปตีความข้อมูลตรวจสอบ
ถูกต้องของข้อมูล

7. เขียนรายงานการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1) ได้ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนจากไม้เทพธำโร ชุมชนวังเทพธำโร ตำบลเขาอกบ
อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง

2) ได้แนวทางในการอนุรักษ์พันธุ์ไม้เทพธำโร ชุมชนวังเทพธำโร ตำบลเขาอกบ
อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง

3) ได้กระบวนการบริหารจัดการภูมิปัญญาผลิตภัณฑ์จากไม้เทพธำโรของชุมชนตำบลเขา
อกบ อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษามีขั้นตอนในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. ผู้ศึกษาจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และนำคำสัมภาษณ์จากผู้ถูกสัมภาษณ์ทุกคน มาเปรียบเทียบความเหมือนและหรือความแตกต่างของข้อมูล

2. ข้อมูลที่รวบรวมมาได้แก่ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จะถูกนำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อดูความเหมือนและความแตกต่าง

3. นำข้อมูลที่ได้จากการเปรียบเทียบมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา จะเป็นข้อมูลที่ไม่ใช้ตัวเลข แต่จะประกอบด้วยการพรรณนาที่มีรายละเอียด มีการอ้างอิงโดยตรงเกี่ยวกับที่มาของข้อมูลไม่ว่าจะเป็นข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าหรือข้อมูลทางเอกสาร ดังนั้น ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการตอบประเด็นสัมภาษณ์ และข้อมูลเอกสารต่าง ๆ จะถูกนำมาวิเคราะห์และประมวลผลโดยเชื่อมโยงความสัมพันธ์ในแง่ต่าง ๆ ตามข้อเท็จจริงที่มั่นคงเชิงเหตุและผล ซึ่งการวิเคราะห์จะออกมาในรูปเชิงพรรณนาไปสู่คำตอบในการศึกษาและสรุปตีความตามหลักวิชาการ เพื่อชี้ให้เห็นถึงการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยุทธศาสตร์ในการพัฒนาท้องถิ่น

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนจากไม้เทพธาโร ศึกษากรณีชุมชนวังเทพธาโร ตำบลเขากอบ อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง” มุ่ง หมายศึกษาเพื่อทราบภูมิปัญญา การศึกษาวิเคราะห์ภูมิปัญญากระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชนจากไม้เทพธาโร ในด้านต่างๆ ดัง นี้

1.1 ภูมิปัญญาการผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชนจากไม้เทพธา

1.2 ภูมิปัญญากระบวนการสร้างสรรค์การผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชนจากไม้เทพธา

การศึกษาวิเคราะห์การสืบทอดภูมิปัญญาการผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชนจากไม้เทพธาการศึกษา กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ของการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนจากไม้เทพธาโร ศึกษากรณีชุมชน วังเทพธาโร ตำบลเขากอบ อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง

การกำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ บุคคลที่อยู่ในพื้นที่ ตำบลเขากอบ อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรังจำนวน 6 คน

1) นายเรวัฒน์ ปานทน

2) นายจรูญ แก้วละเอียด

3) นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชม 2 คน

4) ประชาชนบริเวณละแวกใกล้เคียง 2 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลจากประธาน รองประธานกลุ่มผู้นำชุมชนโดยการสร้างความคุ้นเคยและการพูดคุยอย่างเป็นกันเอง ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ข้อมูลที่เป็นประสบการณ์จริงในการสนทนานั้นผู้วิจัยจะเริ่มจากการขออนุญาตในการบันทึกภาพและเสียงในการพูดคุยสภาพทั่ว ๆ ไป ไปที่เกี่ยวกับภูมิปัญญาการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนจากไม้เทพธาโร ศึกษากรณีชุมชนวังเทพธาโร ตำบลเขากอบ อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง องค์ความรู้(Knowledge) การทำมาหากิน วิถีชีวิตความเป็นอยู่ การศึกษา ประสบการณ์ในปัจจุบันและเรื่องราวที่เป็นความทรงจำในอดีตที่ผ่านมาในการสนทนา จะอาศัยแนวคำถาม (Guideline) ซึ่งจะครอบคลุมถึงวิถีโดยทั่วไประบบความสัมพันธ์ทางสังคมวิถีชีวิตความเชื่อ 79 โดยมุ่งเน้นศึกษา ในด้านภูมิปัญญาการเลือกวัสดุ ภูมิปัญญากระบวนการสร้างสรรค์และภูมิปัญญาด้านรูปแบบศิลปหัตถกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชนจากไม้เทพธาโรกับสิ่งเหนือธรรมชาติ การสืบทอดภูมิปัญญาการผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชนจากไม้เทพธาโร กระบวนการบริหารจัดการศิลปหัตถกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชนจากไม้เทพธาโร

ข้อค้นพบในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการผลิตภัณฑ์ชุมชนจากไม้เทพธาโรในครั้งนี้มี วัตถุประสงค์ ดังนี้ คือ เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการการผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชนจากไม้เทพธาโรเพื่อเปรียบเทียบ ความคิดเห็นของผู้การผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชนจากไม้เทพธาโรการศึกษา และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชนจากไม้เทพธาโรที่ตรงต่อความต้องการของการผลิตภัณฑ์ชุมชนจากไม้เทพธาโร ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ การผลิตภัณฑ์ชุมชนจากไม้เทพธาโร ในระหว่างเดือนตุลาคม ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2561ซึ่งมีจำนวนผลิตภัณฑ์ที่ไม่แน่นอน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยผู้วิจัยจึงคำนวณหากลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร W.G. Cochran (1953) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 38) ซึ่งได้จำนวนตัวอย่างในครั้งนี้ เท่ากับ 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยใช้สัมภาษณ์หาความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ตามวิธีของ ครอน

บาท ได้ความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.962 การวิเคราะห์ข้อมูลการ วิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับการผลิตภัณฑ์ชุมชนจากไม้เทพธาโร

ด้านผลิตภัณฑ์ การผลิตภัณฑ์ชุมชนจากไม้เทพธาโรในระดับมากที่สุด คือ ต้องการการผลิตภัณฑ์ชุมชนจากไม้เทพธาโรที่ต้องการให้มีการจัดการผลิตภัณฑ์ชุมชนจากไม้เทพธาโรในระดับมาก

ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายให้เหตุผลที่ต้องการให้มีการการผลิตภัณฑ์ชุมชนจากไม้เทพธาโรในระดับมากที่สุด ดังนี้ ความสะดวกสบายของอาคารสถานที่ มีสิ่งอำนวยความสะดวกบริการ

ด้านการส่งเสริมการตลาด ให้เหตุผลที่ต้องการให้มีการการผลิตภัณฑ์ชุมชนจากไม้เทพธาโรในระดับมากที่สุด ดังนี้ การส่งเสริมการตลาด การประชาสัมพันธ์ เช่น แผ่นพับ ป้าย บอร์ด การโฆษณาทาง โทรทัศน์ วิทยุและสิ่งพิมพ์ และการประชาสัมพันธ์โดยพนักงานที่ออกนอกสถานที่

ด้านบุคลากร ให้เหตุผลที่ต้องการให้มีการผลิตภัณฑ์ชุมชนจากไม้เทพธาโรในระดับมากที่สุดคือ ต้องการความน่าเชื่อถือและชื่อเสียงสำหรับการความมีมนุษยสัมพันธ์

อภิปรายผล

จากการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาตำบลเขากอบ ทำให้ทราบถึงแนวทางที่จะส่งเสริมและพัฒนาการปฏิบัติงานให้มากขึ้นในทุกด้าน และนำปัญหาต่างๆ ไปปรับปรุงและพัฒนาท้องถิ่นให้ครอบคลุมทุกพื้นที่และมีแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน ซึ่งคณะกรรมการติดตามแผนฯ ได้อภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการติดตามและประเมินผล พบว่า การดำเนินงานของตำบลเขากอบโดยภาพรวมแสดงให้เห็นว่า ตำบลเขากอบได้นำปัญหาและความต้องการของประชาชนบรรจุลงในแผนพัฒนาสามปีเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ซึ่งการดำเนินงานของเทศบาลยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ทั่วถึง

2. สำหรับผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของประชาชนต่อผลการดำเนินงานของตำบลเขากอบโดยจำแนกเป็นรายยุทธศาสตร์ ดังนี้ ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาคุณภาพชีวิตภูมิปัญญาท้องถิ่น อภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 การพัฒนาด้านการผลิตภัณฑ์ชุมชนจากไม้เทพธาโรพบว่า

ประชาชนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับ **น้อย** เนื่องจากตำบลเขากอบ ได้นำโครงการที่เป็นความต้องการของประชาชนมาสู่การปฏิบัติ แต่เนื่องจากด้วยงบประมาณที่จำกัดทำให้ไม่เพียงพอในการพัฒนาให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ ทำให้บางพื้นที่ยังไม่มีถนนที่ปลอดภัย ระบบประปา ไฟฟ้าแสงสว่าง รวมถึงปัญหาน้ำท่วมขังทำให้เกิดปัญหาความเดือดร้อนอย่างต่อเนื่อง

2.2 การพัฒนาด้านการตลาดพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจ

อยู่ในระดับ **น้อย** ประชาชนยังคงมีความต้องการให้เทศบาลพัฒนาโครงการที่ส่งผลด้านเศรษฐกิจและการเกษตร เช่น การส่งเสริมด้านอาชีพให้แก่คนในชุมชนให้ครอบคลุมและยั่งยืน การส่งเสริมด้านการเกษตร ช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าทางการเกษตร ตลาดสด ฯลฯ

2.3 การพัฒนาด้านคุณภาพชีวิต พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจอยู่

ในระดับ **น้อย** จากการที่ตำบลเขากอบได้ดำเนินโครงการในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต เช่น การจัดกิจกรรมวันผู้สูงอายุ การส่งเสริม/สนับสนุนกิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ การรณรงค์ป้องกันและควบคุมโรคติดต่อและโรคระบาดต่างๆ ฯลฯ แต่ประชาชนก็ยังคงมีความต้องการให้เทศบาลดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมทุกพื้นที่ และให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของตำบลเขากอบ พบว่า หน่วยงานควรพิจารณาโครงการที่เป็นความต้องการของประชาชนสู่การปฏิบัติให้เกิดผลให้ครอบคลุมและดำเนินการให้ถูกต้องเป็นธรรมตามความจำเป็นโดยให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมถึงส่งเสริมอาชีพเพื่อให้เกิดรายได้ที่ยั่งยืนและคนในชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการส่งเสริม ผลิตภัณฑ์ชุมชนจากไม้เทพธาโร ศึกษากรณีชุมชนวังเทพธาโร ตำบลเขากอบ อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรังผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ภูมิปัญญาผลิตภัณฑ์ชุมชนจากไม้เทพธาโร เป็นปรากฏเอกลักษณ์อย่างโดดเด่นรูปแบบผลิตภัณฑ์ต่างๆ ซึ่งยังคงเอกลักษณ์ สืบเนื่องจนถึงปัจจุบันมีความสวยงาม ละเอียดอ่อน เป็นสินค้าOTOP ที่สร้างชื่อเสียงให้สินค้าไทยในระดับโลก

2. ปลุกจิตสำนึกให้เด็กในชุมชนเพื่อส่งเสริมทางการศึกษา เป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาชุมชนในด้านจิตสำนึก ตระหนักถึงคุณค่าภูมิปัญญาและสถานศึกษาในชุมชนนำองค์ความรู้ภูมิปัญญานี้ไปจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นอย่างเป็นระบบการศึกษาแบบเป็นทางการ ระยะยาว

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. การวิจัยในครั้งต่อไปควรทำวิจัยถึงเรื่องการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนจากไม้เทพธาโรอย่างการสร้างสรรค์

2. การวิจัยในครั้งต่อไปควรทำวิจัยถึงเรื่องปัญหาการ สร้างสรรค์ ผลิตภัณฑ์ชุมชนจากไม้เทพธาโรการขาดช่างฝีมือรุ่นใหม่

3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลิตภัณฑ์ชุมชนจากไม้เทพธาโรจากแหล่งอื่นๆ ต่างอำเภอ ภายในและภายนอกจังหวัด